

17.2.2023

VN/28998/2022-YM-13

Esteettömyystyöryhmä

Työryhmän 4. kokous

Aika: perjantai 17.2.2023 klo 9–12

Paikka: Skype

Läsnä:

Niina Kilpelä, ympäristöministeriö, puheenjohtaja
Matleena Haapala, ympäristöministeriö,
varapuheenjohtaja ja työryhmän sihteeri
Satu Eronen, ympäristöministeriö, toinen sihteeri
~~Mikael Åkermarek, liikenne- ja viestintäministeriö~~

Tea Hoffrén, sosiaali- ja terveysministeriö
Katri Leikas, oikeusministeriö
Juha Sylberg, Vammaisfoorumi ry
Henrik Gustafsson, Vammaisfoorumi ry
Anniina Lavikainen, Vammaisfoorumi ry
Timo Haakana, Vanhustyön keskusliitto ry
Kari Raimoranta, Suomen Arkkitehtiliitto SAFA ry
Paula Mäenpää, Suomen Kuntaliitto ry
~~Ifa Kytösaho, Rakennustarkastusyhdistys RTY ry~~

~~Juha Terho, Rakennusteollisuus RT ry~~

Asiantuntijat:

Antero Kiviniemi, Ulkoministeriö
Viena Rainio, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Päivi-Maria Virta, Traficom
Petteri Katajisto, ympäristöministeriö

1. Kokouksen avaaminen

Valtioneuvoston Teams-yhteyksissä olleiden häiriöiden vuoksi kokous siirrettiin Skype-sovellukseen. Puheenjohtaja avasi kokouksen Skypessä klo 9.17.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

~~Eveliina Uusitalo, liikenne- ja viestintäministeriö klo 9.30–~~

~~Jaana Huhta, sosiaali- ja terveysministeriö~~

~~Jari Pekola, Vammaisfoorumi ry
Veera Florica Rajala, Vammaisfoorumi ry
Anni Kyröläinen, Vammaisfoorumi ry
Nina Leino, Vanhustyön keskusliitto ry
Heini Korpelainen, Suomen Arkkitehtiliitto SAFA ry
Laura Hassi, Suomen Kuntaliitto ry
Anu Montin, Rakennustarkastusyhdistys RTY ry klo 10–~~

~~Jani Kemppainen, Rakennusteollisuus RT ry~~

3. Esteettömyysdirektiivi

3.1. Esteettömyysdirektiivin valmistelu Suomen näkökulmasta

Kuultiin ulkoministeriön erityisasiantuntija Antero Kiviniemen alustus ”Esteettömyysdirektiivi: Ehdotuksesta hyväksytyn direktiivin toimeenpanoon”.

3.2. Etelä-Suomen aluehallintoviraston saavutettavuusvalvonta

Kuultiin Etelä-Suomen aluehallintoviraston ylitarkastaja Viena Rainion alustus ”Esteettömyysdirektiivin tuomat muutokset digipalvelulakiin”.

3.3. Traficomien esteettömyysvalvonta

Kuultiin Traficomien johtavan asiantuntijan Päivi-Maria Virran alustus ”Traficomien uudet esteettömyyden valvontatehtävät”.

3.4. Keskustelu ja kysymykset asiantuntijoille

Alustuksia seuranneessa keskustelussa käsiteltiin mm. seuraavia aiheita:

- Direktiivin täytäntöönpanotilanteesta muissa jäsenvaltioissa ei ole tarkkaa tietoa kesän 2022 jälkeen, jolloin täytäntöönpano oli suurella osalla jäsenvaltioista kesken. Liitteen III täytäntöönpano sellaisenaan on jäsenvaltioissa vähäistä. Jotkut jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet, että niillä on kansallisia lainsäädäntöratkaisuja rakennetun ympäristön esteettömyyteen tai että ne aikovat säätää toimijoille raportointivelvollisuuksia rakennetun ympäristön esteettömyyteen liittyen.
- Direktiivi on muotoutunut pitkän prosessin tuloksena. Komission mukaan direktiivin soveltamisala perustuu laajaan sidosryhmäkonsultaatioon. Teknologialiitännäisyys saattaa aiheuttaa soveltamisalan vanhentumista.
- Se, että rakennettua ympäristöä koskevien vaatimusten täytäntöönpano ei ole pakollista, johtuu siitä, että direktiivi ei ole YK:n vammaisyleissopimuksen suora toimeenpanosäädös. Direktiivi kattaa sisämarkkinoilla tarjottavia tuotteita ja palveluita. Rakennettu ympäristö ei ole tällainen tuote tai palvelu. Valvontaviranomaisilla ei ole toimivaltaa valvoa tuotteiden tai palvelujen rakennettua ympäristöä eikä myöskään niiden kognitiivista saavutettavuutta.
- Saavutettavuusdirektiivistä poiketen esteettömyysdirektiivi on palvelukohtainen. Jos esim. järjestö tuottaa markkinoilla soveltamisalaan kuuluvia tuotteita, direktiivi soveltuu siihen. Soveltamisalan ulkopuolelle jäävät kuitenkin organisaatiomuodosta riippumatta mikroyritykset, joiden palveluksessa on alle 10 työntekijää ja joiden vuosittainen liikevaihto on enintään 2 miljoonaa euroa tai joiden vuosittainen taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa.

- Muissa EU-säädöksissä on sääntelyä matkatietojen tarjoamisesta. Suomessa reittiverkoston esteettömyystietoa ei ole saatavilla eikä sen esittäminen ole keskitetysti minkään tahon vastuulla. Asemien osalta on tekeillä ERSAT-esteettömyystietopalvelu, joka kytkeytyisi Fintrafficin pysäkkirekisteriin ja jota voisi reittioppaiden kautta tarjota kuluttajille.
- Liikenne- ja viestintäministeriö on käynnistämässä VNTEAS-hanketta ”Efekti 2023-2024: Selvitys tuotteiden ja palveluiden saavutettavuus- ja esteettömyysvaatimusten vaikutuksista”. Hanke jatkuu vuoden 2024 loppuun. Linkki hankesivulle: <https://tietokayttoon.fi/-/efekti-2023-2024-selvitys-tuotteiden-ja-palveluiden-saavutettavuus-ja-esteettomyysvaatimusten-vaikutuksista>
- Liikenne- ja viestintäministeriön ja Aalto-yliopiston yhteistyönä järjestetään keväällä 2023 kurssi, jossa opiskelijoiden tehtävänä on etsiä hyviä kansainvälisiä käytäntöjä liikenteen esteettömyydestä ja suunnitella työkalu tukemaan palveluntuottajia. Linkki kurssin verkkosivulle: <https://dfg-course.aalto.fi/2023/new-projects-of-dfg-2023/>

4. Kansallinen sääntelytilanne rakennetun ympäristön esteettömyydestä

4.1. Kunnossapitolain toimivuusarvio

Kuultiin ympäristöministeriön ympäristöneuvos Petteri Katajiston alustus ”Kunnossapitolain toimivuusarviointi”.

Alustusta seuranneessa keskustelussa käsiteltiin mm. seuraavia aiheita:

- Talvikunnossapidon puutteet ovat aiheuttaneet haasteita vammaisjärjestöjen jäsenille. Asiasta oli paljon keskustelua myös toimivuusarvion yhteydessä. Tältä osin tarvitaan paitsi esteettömyysnäkökulman parempaa huomioimista lainsäädännössä, myös parempia, ennakoivampia toimintatapoja, kalustoa ja toimenpiteistä aiheutuvien haitallisten vaikutusten minimointia.
- Keinoja parantaa esteettömyyttä on syytä pohtia kokonaisvaltaisesti ja hallinnonrajat ylittävästi.

4.2. Esteettömyyteen liittyvät asiat aiemmassa maankäyttö- ja rakennuslain valmistelussa

Kuultiin puheenjohtajan alustus ”Esteettömyyteen liittyvät asiat aiemmassa maankäyttö- ja rakennuslain valmistelussa”.

Alustusta seuranneessa keskustelussa käsiteltiin mm. seuraavia aiheita:

- Yleisten alueiden esteettömyyttä koskevan sääntelyn tarve on tuotava loppuraportissa selkeästi esille.
- Rakennusluvan vastaisesti toteutetun rakentamisen sanktiointia pidetään puutteellisena. Tilanteita käsitellään pääasiassa sopimusrikkomusasioina, jolloin asukas ei ole osapuoli.
- On ristiriitainen tilanne, että esteettömyys on ihmisoikeus, mutta esteettömyysvaatimusten ohittaminen on käytännössä helppoa. Vaatimuksista poikkeamisen tulisi olla poikkeuksellista, ja tällöinkin olisi löydettävä keinot esteettömyyden parantamiseksi. MRL-uudistuksen lausuntokierroksella yleisten alueiden laatuvaatimusten yhteydessä esillä ollutta sanamuotoa

esteettömyyden edistämisestä ”mahdollisuuksien mukaan” pidettiin liian epämääräisenä. Olisi mietittävä muu tapa toteuttaa tarvittava soveltamisväljyys sääntelyssä.

- Yleisiä alueita koskevat säännökset pilkkoutuvat useisiin lakeihin ja eri ministeriöiden vastuualueille, esim. katualueiden suunnittelu vs. liikennelaki.

5. Raporttirunkoluonnoksen esittely ja keskustelua

Ympäristöministeriössä on valmisteltu luonnos työryhmän raportin rungoksi. Luonnokseen tehtiin yhdessä muutamia täydennyksiä.

Luonnos on Tiimerissä Raportti-kansiossa ja siihen voi lisätä kommentteja Wordin kommenttityökalulla seuraavaan kokoukseen mennessä, joka on 10.3.2023.

6. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.53.